

ZPRAVODAJ

ČÍSLO: 6 / 2005 - ČERVEN 2005 ZDRAVÁ MĚSTA, OBCE A REGIONY ČR

ROZHOVOR

„V rámci NSZM jsou obnovitelné zdroje energie ‘naším tématem’“

**Rozhovor
s Mgr. Petrem Hermannem,
místostarostou a politikem
pro Projekt Zdravé město
Litoměřice**

1. Litoměřice se spolu s Hodonínem a Vsetínem staly pilotním městem dvouletého projektu „Síť místních Agend 21“ asociace Národní sítě Zdravých měst ČR (NSZM) podpořeného Ministerstvem životního prostředí ČR (MŽP) a Evropskou unií. Co radnice od projektu očekává?

Když nás NSZM k realizaci tohoto projektu přizvala, byli jsme velmi potěšeni. V rámci tohoto projektu bude postupně vznikat databáze příkladů dobré praxe z různých oblastí života ve městech, obcích i regionech. Obsahovat bude nové metody a osvědčené formy práce například z oblastí jako je životní prostředí, doprava, aktivity úřadů, vzdělávání, volný čas aj. Věříme, že se stane inspirací a užitečným pomocníkem nejen pro nás, ale také pro starosty a obyvatele ostatních měst.

2. V Litoměřicích už ale běží také jiný projekt NSZM. Je realizován s podporou Státního fondu životního prostředí a nese název „Strategické řízení municipalit k udržitelnému rozvoji“. Co už radnice v rámci něj zrealizovala a co ji teprve čeká? Jaké jsou hlavní přínosy projektu?

Tento projekt v Litoměřicích běží už od září 2004 a pomalu se blížíme ke konci. Aktuálně probíhá školení strategického týmu, který bude pracovat se strategickým plánem. Plán sice ještě nemáme kompletní, ale už jsou připraveny základní podklady. Hotová je expertní analýza i komunitní Plán zdraví a kvality života (PZKŽ). Do přípravy strategického plánu jsme zapojili veřejnost a jsem rád, že účast na veřejném projednávání PZKŽ byla v rámci Litoměřic tentokrát rekordní. Přišlo osmdesát lidí!

3. Vaše město je jedním z mála zástupců Zdravých měst v Ústeckém kraji. Jste v tomto kraji nejpokročilejší místní Agendou 21 (MA21) a zároveň se velmi profilujete směrem k využívání obnovitelných zdrojů energie. Jaká je spolupráce s krajem a ostatními městy v rámci kraje na těchto aktivitách?

S krajem v těchto oblastech zatím příliš nespolupracujeme, ale například při realizaci MA21 nás velmi aktivně podporuje NSZM. Spolupracujeme také s kolegy ze sítě Zdravých měst. Možnosti využívání alternativních zdrojů energie, jako jsou solární systémy nebo tepelná čerpadla, propagujeme na více frontách, jednak během celoměstské kampaně Den Země, kdy na náměstí vystavují firmy zaměřené na tuto oblast, ale také tím, že radnice obyvatelům města na řízení topných systémů využívajících alternativní zdroje finančně přispívá. Předloni se v Litoměřicích k tomuto tématu konala Sekce NSZM a budeme o něm mluvit také v listopadu v Letovicích na sekci NSZM nazvané „Solární energie“. V rámci NSZM jsou obnovitelné zdroje energie „naším tématem“.

AKTUALITY

Kritéria místní Agendy 21 – šance pro aktivní města, obce a kraje

Kritéria místních Agend 21 umožní změřit kvalitu měst, obcí a regionů ve vybraných ohledech a mohou municipalitám pomoci k získání finančních zdrojů.

Rada vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR) na počátku roku 2005 projednala **sadu Kritérií** pro posuzování kvality procesu **místních Agend 21** (Kritéria MA21) a rozhodla, že do konce roku 2005 bude probíhat jejich testování v desítkách měst, obcí a regionů v České republice zapojených do MA21. Zavedení sady Kritérií MA21 není samoúčelné. Města a obce, které dle jasně definovaných parametrů prokáží, že v praxi uplatňují MA21, budou moci tyto své aktivity dobře zúročit. Kritéria totiž mohou být využívána jako **podpůrný prostředek** pro žádosti o granty EU a o podporu z vybraných dotačních titulů jednotlivých resortů či krajů. Aktivní Zdravá města, obce a regiony realizující MA21 budou mít do budoucna větší šanci na tyto zdroje a dotace dosáhnout. Členové NSZM, kteří se k principům MA21 a udržitelného rozvoje přihlásily a aktivně

je již po léta prosazují, budou moci tímto způsobem zúročit dlouholetou práci v oblasti zvyšování kvality života. Zároveň budou moci objektivně zhodnotit čeho bylo v této oblasti dosaženo a své úspěchy porovnat s ostatními. Jako ukázkové město přitom může posloužit Vsetín, který v tomto úsilí zatím urazil nejdlejší cestu. Podrobněji se tomuto tématu bude věnovat Letní škola NSZM ve dnech 12-15.7.2005 v Jihlavě.

Udržitelný rozvoj jako příležitost pro spolupráci?

Na toto téma debatovali v Praze zástupci neziskových organizací, měst, podnikatelů, veřejné správy a akademiků společně se zahraničními hosty. Mezi významné účastníky patřili například John Hontelez z Evropského úřadu pro životní prostředí, z tuzemských pak řada známých osobností – Bedřich Moldan, Hana Librová, Martin Bursík a další. Tématicky se letos konference zaměřila na udržitelný rozvoj v České republice a ve světě, význam technologických inovací, spotřebitelských preferencí a veřejné správy pro udržitelný rozvoj.

U příležitosti desátého výročí úmrtí ex-ministra životního prostředí a velkého zastánce ideje udržitelného rozvoje a života Josefa Vavrouška, se v Praze ve dnech 1.-2. května 2005 uskutečnila konference na téma „Udržitelný rozvoj – příležitost pro spolupráci.“ Nad průběhem konference převzali záštitu místopředseda vlády Ing. Martin Jahn a radní hl. m. Prahy pro životní prostředí RNDr. Miloš Gregar. Program konference byl zahájen projevem Václava Havla (v zastoupení), který poukázal na principy duchovního odkazu Evropy a zdůraznil roli hodnot a odpovědnosti člověka za tento i budoucí svět. Poté na osobnost Josefa Vavrouška zavzpomínal jeho dlouholetý spolupracovník a kamarád Mikuláš Huba. S doslova informačně nabitým příspěvkem vystoupil John Hontelez, tajemník

Evropského úřadu pro životní prostředí, který sdružuje na 140 environmentálních občanských sdružení v rámci EU. Mimo jiné vyzdvihl potřebu vzájemného respektu představitelů veřejné správy a veřejnosti a otevřenosti při hledání řešení problémů spojených se správou věcí veřejných. Následující program byl rozčleněn na čtyři hlavní tematické okruhy, z nichž každý přinesl řadu zajímavých postřehů a příkladů z praxe. První den konference byl věnován tématům „Udržitelný rozvoj v ČR a ve světě“ a „Technologie a inovace“. Na něm vystoupila řada známých osobností, za všechny jmenujme dva bývalé ministry životního prostředí Bedřicha Moldana a Martina Bursíka. Významná socioložka Hana Librová zahájila svým vystoupením druhý den konference, věnovaný tématům „Spotřebitelská

volba“ a „Veřejná správa a udržitelný rozvoj“. Na něm přednesl svůj příspěvek také jeden z účastníků panelové diskuse Josef Postránecký, náměstek ministra vnitra (MV) pro veřejnou správu (VS). Ten mimo jiné vyzdvihl důležitost, kterou MV hraje při prosazování konceptu udržitelného rozvoje vzhledem k tomu, že VS ovlivňuje prakticky všechny složky života společnosti. Zároveň definoval udržitelnou VS jako takovou, která „dokáže v potřebné kvalitě a čase zajistit požadavky všech, kterým má sloužit.“ Rovněž zdůraznil přínos projektů Zdravé město a místní Agenda 21 pro kvalitu života na lokální a regionální úrovni. Své vystoupení ukončil konstatováním, „že kvalitní VS je podmínkou udržitelného rozvoje a ten je naopak nedílnou součástí VS.“ K panelové diskusi se poté přidali Ladislav Ambrozek, místostarosta Zdravého města Hodonín, Petr Švec, ředitel NSZM a Roman Haken z Centra pro komunitní plánování, kteří společně diskutovali o zkušenostech a problémech s každodenním prosazováním udržitelného rozvoje v ČR. Součástí konference bylo rovněž jubilejní slavnostní vyhlášení cen Josefa Vavrouška za aktivní prosazování udržitelného rozvoje, které se každoročně předávají již od roku 1996.

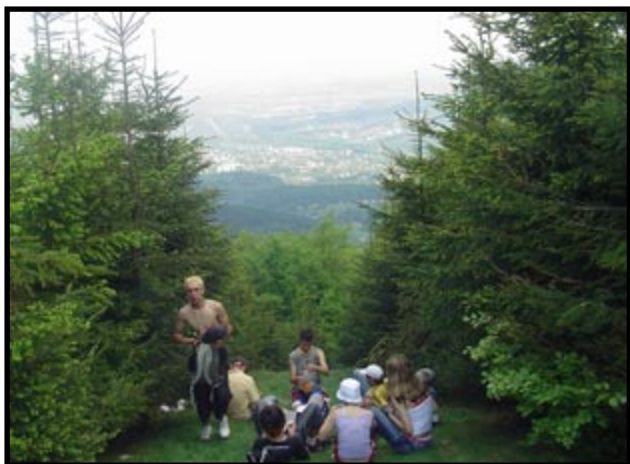
Světový den bez tabáku = stálice mezi kampaněmi podporovanými členy NSZM

Světový den bez tabáku vyhlásila Světová zdravotnická organizace (WHO) poprvé v roce 1988. Členové NSZM ji spolu se svými partnery (např. školy, neziskové organizace, zdravotnická zařízení apod.) aktivně podporují od roku 2000.

Přestože kampaň každoročně připadá na poslední květnový den, obyvatelé mnoha Zdravých měst a obcí se mohli zúčastnit nejrůznějších zábavných a sportovních akcí, zaměřených na prevenci kouření a na propagaci zdravého životního stylu,

prakticky už od začátku května. Letos celosvětovou kampaň podpořilo celkem devatenáct členů NSZM. Podrobný popis programu Světového dne bez tabáku v jednotlivých městech je spolu s fotografiemi k dispozici na stránkách: <http://nszm.cz/dbt>.

„Protikuřácké tažení“ letos podpořili tito členové NSZM: Blansko, Boskovice, Brno, České Budějovice, Hodonín, Chrudim, Karviná, Kopřivnice, Letovice, Litoměřice, Moravská Třebová, Orlová, Prostějov, Třebíč, Valašské Meziříčí, Velké Meziříčí, Vsetín, Zlín a Zlínský kraj.

Z deníku kampaně...

Mladá Boleslav, Kopřivnice:

Radnice se staly nekuřáckým pracovištěm

Magistrát v Mladé Boleslavi se u příležitosti letošního Dne bez tabáku stal nekuřáckým pracovištěm. Rozhodlo o tom samotné vedení města. Úředníci, kteří budou mít chuť na cigaretu, si tak budou moci zapálit jen mimo prostory úřadu. Podle náměstkyně primátora PhDr. Evy Peškové se nedá příliš dobře skloubit kouření s prosazováním ideálů Zdravých měst. Naštěstí kuřáků je mezi zaměstnanci magistrátu menšina. Přestat kouřit by se mělo také na radnici ve Zdravém městě **Kopřivnice**. „Plánována je deklarace městského úřadu, kterou má v úmyslu vydat tajemník a učinit tak z úřadu nekuřácké pracoviště,“ prozradila koordinátorka Projektu Zdravé město Kopřivnice Mgr. Radka Chalúpková. Pracovní skupina Projektu Zdravé město si navíc naplánovala vyzvání místních provozovatelů restaurací k tomu, aby v podnicích zřídili nekuřácké koutky nebo se tyto podniky staly zcela nekuřáckými.

Prostějov, Litoměřice:

Protikuřácká prevence na školách

Jablko za cigaretu dostávali od členů Komise Zdravé město **Prostějov** mladí kuřáci, žáci a studenti tamních škol. Jelikož si děti často zapalují ráno cestou do školy, počkali si na ně členové komise v pátek 27.5. ráno ve Smetanových sadech. Právě tam lze totiž mládež s dýmajícími cigaretami spatřit nejčastěji. V **Litoměřicích** v rámci Projektu Zdravé město probíhaly u příležitosti Světového dne bez tabáku akce s podtitulem „Moderní je nekouřit“. Například žáci osmých a devátých tříd

se na anatomickém modelu člověka dozvěděli, jaké zdravotní následky vznikají při dlouhodobějším kouření. Celá akce byla zaměřena rovněž na děti předškolního věku, při nichž pomáhaly i studentky Střední pedagogické školy v Litoměřicích.

Prožijme stáří aktivně a zdravě

Pod záštitou Ministerstva zdravotnictví (MZ) a Světové zdravotnické organizace (WHO) se v Praze na Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ) uskutečnil seminář na téma „Uspokojení zdravotních potřeb seniorů a jiných znevýhodněných sociálních skupin“. Program zahájil jeho ředitel MUDr. Antonín Malina, PhD., MBA a poté předal slovo významnému zahraničnímu hostu Dr. A. Tsourosovi, vedoucímu Centra městského zdraví a Programu Zdravá města a správa a řízení měst při WHO v Kodani. Dr. Tsouros velmi uvítal snahu ČR zabývat se kvalitou života seniorů a jejich aktivním přístupem ke zdraví. Oblast zdraví stáří patří totiž v současné době mezi jednu z klíčových priorit Evropské sítě Zdravých měst, neboť je, nejen z jeho pohledu, tato problematika často opomíjena a považována za okrajovou. Dále zdůraznil roli Zdravých měst, obcí a regionů v péči o starší spoluobčany a vyjádřil politování nad tím, že Praha dosud není členem Projektu Zdravá města. Na dotaz Dr. Maliny, zda není Praha příliš velkým městem pro tento projekt, odpověděl s poukazem na příklad Itálie, kde jsou všechna velká města rovněž aktivními Zdravými městy. Na zástupce

WHO navázal s konkrétními příklady z ČR Petr Švec, ředitel NSZM. O prioritách zdravotní politiky ČR a dalších zdravotních aspektech stárnutí hovořila PhDr. L. Vostřáková z MZ. Mimo jiné uvedla, že občanská vybavenost pro seniory v oblasti zdravotní péče je velmi nízká a rovněž zmínila, že starostové měst a obcí nevnímají nedostačující služby seniorům jako vážný problém. Prezentovala také zajímavé výsledky vlastního průzkumu, ze kterého vychází, že seniory trápí nejvíce nedostatek financí (otázka důstojného přežití), problémy s bydlením (kde důstojně dožít) a teprve na třetím místě se objevuje problematika zdraví (v jakém stavu). Mgr. Jan Lorman z občanského sdružení Život 90 zdůraznil nezastupitelnou roli nevládních neziskových organizací (NNO) při zajišťování péče a služeb pro seniory, zejména pak schopnost daleko pružněji a citlivěji reagovat na jejich skutečné potřeby. Přetrvávajícím limitujícím faktorem v rozvoji těchto služeb poskytovaných NNO je především dostatek dostupných finančních prostředků. Odpolední blok se zaměřoval na problematiku zranitelných (vulnerabilních) skupin obyvatelstva, zejména pak situaci bezdomovců a řešení jejich

zdravotní péče, která vyžaduje zcela specifický přístup. Lidé bez domova bývají zároveň seniory a tím se jejich zranitelnost dále násobí. Jak potvrdil zástupce občanského sdružení Naděje, L. Varga, zdravotnická zařízení často nechťejí zdravotní péči bezdomovcům poskytovat, neboť není hrazena zdravotními pojišťovnami, a je tak třeba pro ně hledat určitá nestandardní řešení. Zajištění lepší zdravotní péče o bezdomovce by tak zajistil přehlednější zdravotní systém včetně jeho financování jakož i intenzivnější komunikace a spolupráce mezi jednotlivými organizacemi a institucemi, jichž se tato problematika přímo či nepřímo dotýká.

Činnosti směřující k aktivně prožitému životu našich seniorů realizují mnohá Zdravá města, obce a regiony. Nejčastěji se můžeme setkat se vzdělávacími programy pro starší spoluobčany v rámci **Univerzit třetího věku**, které pod různými názvy uskutečňují například v Litomyšli, Mladé Boleslavi, Uherském Hradišti, Zlíně či Vsetíně. Rovněž hojně navštěvovanými jsou oblíbená setkání seniorů na seminářích nazvané „**Chutný život**“. Do tohoto programu se zapojila například města Brno, Chrudim, Hradec Králové, Třebíč a další.

TELEGRAFICKY

- **NSZM:** V Jihlavě se ve dnech 12-15.7. 2005 uskuteční další Letní škola NSZM, tentokrát na téma zdroje z EU a výhody Zdravých měst, obcí a regionů při jejich získávání. Pravidelná vzdělávací akce NSZM určená pro koordinátory a politiky Projektu Zdravé město a místní Agendy 21 je součástí akreditovaného vzdělávacího programu. Více se dozvíte na: <http://www.nszm.cz/ls>.
- **Kroměříž:** Původní projekt Bezpečné komunity Kroměříž „Na kolo jen s přílbou“ získal významné ocenění v soutěži „Bezpečné silnice dětem“, kterou každý rok pořádá firma Volvo ve spolupráci s nadací „Naše dítě“. V porotě, která hodnotila přihlášené projekty, zasedli mimo jiné také herec Jaroslav Dušek nebo šéf středočeské dopravní policie Stanislav Huml. Ocenění a finanční částka 20 000 Kč, která je jeho součástí, mohou pomoci ke zvyšování povědomí o významu nošení cyklistických přileb nejen mezi dětmi. Více se dozvíte na <http://www.nakolojensprilbou.cz>.
- **Brno:** Pestrá společnost sportovců, ale i rodin s malými dětmi se sešla v sobotu 11.6. v brněnském parku Lužánky, kde se konal již jedenáctý ročník Běhu Terryho Foxe. Organizaci této akce podpořila kancelář Brno-Zdravé město Magistrátu města Brna.
- **Uherské Hradiště, České Budějovice:** V rámci Projektu Zdravé město se obě města zapojila do 4. ročníku celostátní dětské výtvarné soutěže „Krásné je žít“. Tato soutěž je určena pro děti z mateřských a základních škol a pro mládež starší 15 let. Nosným tématem byl v letošním roce nejen zdravý a spokojený život, ale také rizika, která zdraví člověka ohrožují. Celostátní soutěž každoročně pořádají Zdravotní ústavy v jednotlivých krajích.

KONTAKTY

NSZM ČR, Šrobárova 48, 100 42 Praha 10
T: +420 602 500639 | E: paha@nszm.cz | W: www.nszm.cz

Petr Švec, národní koordinátor Projektu Zdravé město
(použité ilustrační fotografie pocházejí z archivů Zdravých měst, obcí a regionů ČR)